CODZIENNA

Nr 60. ROK 1832. Sobota 3 MARCA.

Pismo to wychodzi codzień oprócz świąt uroczystych niezawodnie o godz: 4 po południ: w drukarni ST. GIESZKOWSKIEGO.

PRENUMERATA:
Kwartalna........złp. 12.
Miesięczna....... ,, 5.
Ner pojedynczy...gr: 10.
Za doniesz od wier: g. 15.

Gazeta Krakowska

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.
Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0 ° Reaumiura.

Dzień godzina	Barometr na 0 0 0.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
7	27 9. 824	-- 4. 9	-- 9,5	żaden	pogoda	mgla
2. 12	,, 9. 597	† 3. 4	6.5	,, ,,	,, ,,	
3	,, 9. 270	† 5. 7	7,0	pół. wschodni słaby	,, ,,	
9	,, 9. 422	-- 0. 2	-- 7.0	pół. zachodni słaby	,, ,,	

Część Urzędowa.

KRAKÓW.

Sekretaryat Ilny Senatu Rządzącego. Odezwą JW. Rezydenta i Konsula N. Cesarza Wszech Rossyi Króla Polskiego d. 14/26 b. m. i r. Nro. 216 do siebie uczynioną zawiadomionym został Senat, iż do etatu bióra kommissarza obwodu Miechowskiego w królestwie Polskiem dodaną jest pensya roczna złp: 2,000 na tłómacza języka rossyskiego który obok pełnienia obowiązków tłomacza, zaymować się będzie przy pomienionym kommissarzu czynnościami bieżącemi; ktoby więc czuł się bydź uzdatnionym do sprawowania tego urzędu, zechce się zgłosić wprost do kommissarza Miechowskiego lub też do Missyi Nayjaśnieyszego Cesarza Ross. Króla Polsk. przy Rządzie tuteyszym znaydującey się, od którey bliższe poweźmie w okoliczności tey objaśnienia.

Kraków dnia 28 Lutego 1832. r.

Darowski.

Podpisany Notaryusz W. M. Krakowa z okręgiem podaje do publiczney wiadomości, iż ruchomości po ś. p. xiędzu Alexandrze Zygmuncie Włyńskim, proboszczu kościoła Sgo. Floryana pozostałe jakoto: suknie, bielizna, pościel, stolarszczyzna, cyna, miedź, książki, srebro i obrazy; w skutek polecenia Wysokiego Trybunału W. M. Krakowa z Okręgiem d. 28 Lutego r. b. do No: 519. niemniey ruchomości po s. p. Xiędzu Józefie Hizniaku, wikaryuszu tegoż kościoła, pozostałe jakoto: suknie, bielizna, stolarszczyzna, książki; w skutek polecenia tegoż Trybunału z dnia 25 Stycznia b. r. do No: 153. wydanych; w domu probostwa Sgo. Floryana na Kleparzu przy Krakowie w Gminie VIII. pod No: 151. stojącym w dniu 8 Marca i następnych roku bieżącego, od godziny 9 z rana a od 3 popołudniu przez publiczną Licytacyą za gotową srebrną corant monetę sprzedawane będą.

Kraków dnia 2 Marca 1832 r.

Leo Rawicz Pszczołkowski.

Częśc Nieurzędowa.

POLSKA.

WARSZAWA 25 Lutego.

— Przez postanowienia z d. 15(27) Grudnia r. z. Nayiaśnieyszy Cesarz i Król raczył nayłaskawiey, wyznaczyć pensye emerytalne wdowom i sierotom po woyskowych wyższych stopni, którzy w dniu 29 Listopada 1830 r. padli ofiarą swojey wierności dla tronu; niemniey tym, które pozostały po woyskowych zamordowanych w Warszawie w nocy 15 sierpnia r. z.

— Przez postanowienie z d. 21 b. m. Rząd tymczasowy mianował:

P. Augusta Zaleszczyńskiego, prezydentem miasta wojewódzkiego Płocka.

P. Nikodema Jnez de Leon, byłego kapitana woysk polskich, kommissarzem obwodu Zamoyskiego.

— Gazeta *Szląska* donosi, że dnia 12 b. m. w południe pod eskortą woyskową, przybyło do Wrocławia 250 galicyanów, którzy z korpusu *Rybińskiego* znaydowali się teraz w Prusach; dano im w Wrocławiu kwatery a nazajutrz rano przez Opawę udali się w dalszą podróż do Galicyi.— Officerowie z tegoż korpusu, rodem galicyanie, już nieco dawniey wracali pocztą lub furmankami przez Wrocław do Galicyi.

NIEMCY

z LIPSKA dnia 14 Lutego.

— Wczoray przechodził tu ostatni oddział do Francyi udających się polskich woyskowych, i przenocowawszy, pospieszył daley przez Lützen do mieysca swego przeznaczenia.— Przez Lipsk przechodziło 1091 woyskowych w 17 oddziałach. Wzbudzona przez położenie tych wychodniów ludzkość, spowodowała im tu przyiacielskie przyjęcie, środki potrzebne do dalszey podróży, a nawet gdzie tego potrzeba wymagała, ubiór stósowny do teraźnieyszey pory roku; czysta miłość bliźniego, którą się w każdym czasie mieszkańcy Lipska odznaczają, sprawiła im takie przyjęcie; lecz nie obchodzono żadnych uroczystości, jak się niektóre gazety mylnie wyrażają.

ANGLIA

LONDYN 17 Lutego.

— Wszystkie wiadomości odebrane z Irlandyi są bardzo zatrważające. Podług listu z Dublina z dnia 8 b. m. Namiestnik margrabia Anglesea niechcąc bez niezbędney konieczności przedsiębrać surowszych jeszcze środków; wydał ogłoszenie którem stósownie do uchwał parlamentowych oświadczono, że ośm obwodów w hrabstwie Tiperary zostaje w stanie niespokoynym i wymaga nadzwyczaynych środków policyjnych. »Stronnictwo torysów bardzo jest nieukontentowane, że rząd przedsiębierze kroki tak łagodne, zamiast ogłoszenia, że cała Irlandya znayduje się w stanie woyny.«

— Karol X. i rodzina jego, najęli w Edinburg hotel Osmanda przy Charlottesquare i Don Colingtona do których na czas pewny przeprowadzą się z Holyrood.

— Dnia 9 b. m. umarł znany chlubnie poeta angielski Grabbe w 78 roku życia.

— Dziennik *Britsh Traveller* donosi: że poróżnienia między faktoryami angielskiemi i władzami chińskiemi, nie są jeszcze załatwione i umieszcza odpowiedź urzędnika Fo-yuen, na ostatnie przełożenia kupców angielskich, w którem znayduje się następujący ustęp:— »Ja Fo-yuen przybędę wpierwszych dziesięciu dniach czwartego miesiąca, do faktoryi towarzystwa angielskiego, dla powzięcia wiadomości o jey uciążliwościach. Faktorya zostaje pod mojemi rozkazami. Przybędę osobiście; a jeżeliby barbarzyńcy byli tak bezczelni powiedzieć mi, że postępuję bezprawnie, użyję huku dział do ich wytępienia. — Barbarzyńcy nie zasługują na żadne względy i kto ich wyniszcza, jest im użytecznym.»—

Literatura.

POCHWAŁA NAUK.

PRZEZ MAXYMILIANA WALDENBERGA.

Badanie szczęśliwości ludzkiey jest odwiecznym przedmiotem filozofii. Lecz jest przedmiot który się z każdém pokoleniem, i z każdym pojedyńczym człowiekiem odnawia, gdyż śmiertelnik wychodzący na świat, równie jak jego poprzednicy, uczuje zaraz sobie żądzę trawienia dni swoich w błogiey pomyślności; a ta potrzeba skłania go do zgłębiania, co jest prawdziwe szczęście i co go rzeczywiście szczęśliwym uczynić może.— Tymże samym torem postępuje badanie wartości nauk, tak wiele wpływających na dobro człowieka. Każdy wiek nową dla nich przygotował pochwałę, gdyż każdy nowych wydaje ludzi, którzy w ich uprawie prawdziwą znaydują słodycz życia. W miarę wznoszenia się nauk i przy-

bierania świetnieyszey postaci, wzrasta ich ukontentowanie, smak się w narodzie powiększa, a ci którzy z wszelką ściosłością roztrząsają tę roskosz z nauk pochodzącą, rozwijają powaby lub pierwszeństwa wiadomości, nie poznanych z taką dokładnością od uczonych, żyjących w odległym od nas czasie. Fryderyk II powiedział: że ten kto przedsięwziął oddać winny hołd naukom lub z zapałem one uprawiać, powinien zacząć od poézyi i piękney literatury. Kto nie smakuje w jey dziełach, ten jest ogołoconym z dwóch nayświetnieyszych władz imaginacyi i czucia, bez których na polu nauk żaden człowiek nie może się stać prawdziwie wielkim, ani wpływać swemi prawdami na los współczesnych i przyszłych pokoleń. Skoro rozum i nauki nieopierają się na tey podstawie, i z tych korzeni nie otrzymują pożywienia i soków, są one podobne do tych wyschłych dębów, co wprawdzie przez swą moc i wewnętrzny skład swych części, mogą jeszcze długie wytrzymać wieki i wznieść groźne swe czoło, lecz nie przynoszą żadnych kwiatów ani owoców.

POEZYA. Poezya jest nieograniczoną i dla tego przed wszystkiemi pracami umysłu, chlubne otrzymała pierwszeństwo. Włada ona wszystkiem, na wszystko swóy potężny wpływ wywiera. Maluje nam postać rzeczy, daje poznać ich własności, opowiada różne zdarzenia; z prawdziwym urokiem maluje bohatyrów historyi, i rozbiera uczucia ludzkiego serca. Swym zachwycającym pędzlem, skreśliła bieg gwiazd rozlanych na przestrzeni niebieskiey i przepisała prace rolnikom i pasterzom. Publiczne i prywatne życie, świat cielesny i duchowny, nayoderwańsze pomysły i naytkliwsze uczucia mogą, bydź przedmiotem poezyi, i jéy się ogrzewać światłem. Ona wszystkie bez wyjątku upięknia nauki, każdy przedmiot w powabnieyszey nam stawia postaci, ona wszystkie posiada sposoby wzruszenia serca ludzkiego. — Harmonia i miłe brzmienie pochodzące z tak zadziwiającéy budowy wiersza, są główną przyczyną tey rozkoszy i tego zachwycenia, jakie w nas wzbudzają dzieła poetyczne. Krótkość głębiey utkwi w pamięci naszey; myśli skreślone ręką poety, zmysłowość nawet sama staje się uczęstniczką tych rozkoszy, jakie tylko były przeznaczone dla rozumu i serca.

HISTORYA. Historya rowiązuje nam ów wielki łańcuch przyczyn i działań, wiążący obecną postać moralnego i politycznego świata, od którey zależało nasze oświecenie wywierające swóy dzielny wpływ na zatrudnienia, przyjemności i szczęście życia towarzyskiego. Swiatło historyi daje nam poznać jakim krokiem ukształcenie moralne postępowało w każdym narodzie. Rozwijają nam dzieje dwie główne nici prowadzone od starożytności aż do naszych czasów, do których się czepiają kunszta i umiejętności ludzkie. Koniec zaś ich w naszych jest ręku. Jedna z nich przybywa od Palestyny i Mozaizmu, i ciągnie się przez dwie wielkie rewolucye wstrząsające w wieku szestnastym światem chrześciańskim, chcąc do nas Europeyczyków zgromadzić religiyne wyobrażenia a z niemi zaszczyty naszego umysłu i urządzenia zmierzające do dobra towarzystwa. Druga przynosząca nam oświatę, bierze swóy początek w pomroce starego Egiptu, rozciąga się nad wszystkiemi krajami Europy. Mężowie zasługujący przez swe czyny bydź w sercach potomnych, zapisanemi pamiętne zdarzenia przeszłych wieków, i inne okoliczności, wszystko to się przykładało do tego stanu w którym teraz zostaje ród człowieczy. Kto tylko uważa wpływ przeminionych zdarzeń na samego siebie i na położenie w jakiem jest postawiony, kto z uwagą zastanowi się nad tem, że wieki, rządy i całe narody pracowały nad uprzyjemnieniem dni człowieka, i udzielaniem mu nauk któremi jest teraz uposażonym; możeli on zostać obojętnym i bez wewnętrzney roskoszy, czerpać wiadomości historyczne, jak gdyby mógł poglądać obojętnem okiem na własny swóy ród i jestestwo! Wielka zagadka, jakim sposobem świat był stworzony, i jaki koniec go czeka nigdy zupełnie rozwiązaną bydź niemoże. Jest to przecie naydogodnieyszy przedmiot badania ludzkiego. Lecz jeżeli gdzie znaydujemy pobudki do rozmyślania nad tym przedmiotem, będzie to tylko w porównywaniu tego czem był dawniey świat, jaką postać teraz przybrał, i w pilnem śledzeniu stopni przez które z jednego do drugiego stanu przeszedł. Chcemyż zatrudnić swóy umysł? Tu jest obszerne pole do ćwiczenia pamięci, dowcipu i zdrowego rozumu. Pragniemyż bydź pociągnieni współuczuciem lub namiętnością, pochodzącą z miłości własney? Wszystkie czyny historyczne ściągają się do naszego jestestwa, nie tylko przez węzeł podobieństw, ale nawet przez ogniwo przyczyn,

i działań, nie tylko w tym względzie, że jesteśmy równi tamtym ludziom którzy dawniey pędzili życie szczęśliwe lub nędzne, ale nawet że dola nasza w którey zostajemy, jest skutkiem działań albo cierpień poprzedników naszych. Samo nawet ciemne przeczucie nasze o przyszłości, tak nas blisko dotykającey, trochę się rozjaśni, skoro otworzymy dzieje, a w nich znaydziemy odkryte prawa losu, które do tego czasu szerzyły nad nami swe panowanie. Historya i poezya równey roskoszy użyczają człowiekowi, jakiey doznaje na świecie i w obcowaniu z ludźmi, czyli ona ma swe źródło w zmysłowości lub w uczuciach serca. Poezya i historya silnie działają na umysł człowieka chciwego oświaty i nader żywe czynią na nim wrażenie; nauki jakie są w nich zamknięte większy uczynią skutek, niżeli gdyby były w inszém świetle i inszym sposobem wystawione.

Matematyka. Lecz człowiek jako głęboko myśląca istota zatrudnia się także rzeczami wymagającemi przenikliwego rozumu, tworzy sobie wyobrażenia powszechne, łączy je z sobą obraca je na pożytek w społeczności i w nich znayduie źródło nayczystszych roskoszy. Tę część umysłowego życia, upiękniają szczególniey nauki matematyczne i filozoficzne obeymujące w swém połączeniu wszystkie wiadomości ludzkie. Człowiek obdarzony ślachetną władzą rozwagi i pojęcia, nieskończoną znayduje roskosz w rozmyślaniu, porównywaniu wyobrażeń, w ich ścisłem łączeniu, w głębokiém poszukiwaniu czyli takowe znaydują się rzetelne w naturze lub od nas urzetelnić się dają. Roskosz jego jest daleko większą od tey, którą bujająca imaginacya sprawia, zatrudniając zmysły wystawieniem przedmiotów dostępnych umysłowi ludzkiemu, w nayspanialszym obrazie. Nie masz może żadney nauki, która by tak wielką i tak długą utrzymać mogła pociechę w umyśle naszym jak matematyka. Nigdzie szeregi mających się łączyć pojęć, nie są tak długie, nigdzie te spojenia nie są tak sztuczne, nigdzie nie doprowadzają do tak zaspokajających wniosków. Żadna nauka nie jest tak nie wyczerpaną jak matemetyka, żadna nie dozwala tak wielkich postępów. Dla tego nie masz może pomiędzy uczonymi tak przestających na swojém, tak szczęśliwych ludzi, jakiemi są matematycy. Daleko więcey od inszych uczonych oderwani od rzeczy ziemskich i mniey od nich zależni, nigdy przedmiotem swoich badań, na myśli obudzające żądze lub fałszywe namiętności niedoprowadzeni: są tylko uczestnikami, czystey roskoszy rozumu, to jest roskoszy myślenia, która im prawdziwą spokoyność zapewnia. Lecz ten wysoki stopień umysłowey roskoszy, nie jest udziałem człowieka który tego się tylko uczy, co insi w tey sztuce wynaleźli, czem się nader wielka liczba nauczycieli ograniczać musi, przestając tylko na wykładzie rzeczy dawno już tą umiejętnością objętych. Liczne jednakże nauczyciel matematyki znayduje powaby. Zależą one na nabraniu mechaniczney wprawy, w użyciu władzy myślenia tak nieodzownie do matematyki potrzebney. Algiebra wymaga szczególney wprawy. Kto ją gruntownie poznał, temu łatwiey z niey wyprowadzić przystósowania, gdyż wszystko się odbywa podług raz ustanowionych prawideł. Ten mechanizm ułatwia pracę myślenia, i nader przyjemnie zatrudnia człowieka nie obdarzonego z natury władzą czynienia odkryć, ani tém natężeniém które jest nieodzownie do dalszego rozszerzenia myśli potrzebném. Prawdziwey roskoszy ci tylko matematycy doznają, którzy wychodząc za obręb wynalazków swych poprzedników, nowe torują sobie drogi, i wzbogacają zbiory prawd matematycznych od wieków nagromadzone. Im dłuższą podróż odbyli, nim stanęli na tym placu w którym nowy odkryli kray; tym milsze będzie ich ukontentowanie, gdy uyrzą cel swych życzeń i nową zagrzeją się chęcią do odprawienia dalszey pielgrzymki, w celu uczynienia większych postępów. Im dłuższy i zawikłańszy jest łańcuch jéj prawd, do którego nowe teraz zostały umocowane odkrycia, tym większa będzie roskosz dla umysłu, z zadziwieniem spoglądającego, że jego siły zdołały takie olbrzymie prace wykonać.

(Dokończenie nastąpi.)